





دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه حسابداری

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی حسابداری

تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارزش نگهداشت وجه نقد

استاد راهنما:

دکتر ناصر ایزدی نیا

استاد مشاور:

دکتر سید عباس هاشمی

پژوهشگر:

سید حسین احسانی امری

بهمن ماه ۱۳۹۱

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از پژوهش
موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه
اصفهان است.



دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری آقای سید حسین احسانی
امری

، تحت عنوان

تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارزش نگهداشت وجه نقد

در تاریخ / / ۱۳..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه به تصویب نهایی رسید:

۱- استاد راهنمای پایان نامه: دکتر ناصر ایزدی نیا با درجه علمی استادیار امضا

۲- استاد مشاور پایان نامه: دکتر سید عباس هاشمی با درجه علمی استادیار امضا

۳- استاد داور داخل گروه: دکتر داریوش فروغی با درجه علمی استادیار امضا

۴- استاد داور خارج از گروه: دکتر هادی امیری با درجه علمی استادیار امضا

امضای مدیر گروه

سپاسگزارى

خدای را سپاس که به من توفیق اعطا نمود که پژوهش حاضر را به انجام برسانم. در راستای انجام این پژوهش همواره مورد لطف و عنایت عزیزانی بوده‌ام که بر خود لازم می‌دانم مراتب قدردانی خود را نسبت به آنها ابراز نمایم. با خالصانه ترین مراتب تقدیر و تشکر از:

- اساتید ارجمند راهنما و مشاور، جناب آقای دکتر ناصر ایزدی نیا و جناب آقای دکتر سید عباس هاشمی که همواره در طی این پژوهش دلسوزانه دانش و تجربیات ارزنده خویش را جهت به سرانجام رسیدن این پژوهش در اختیار اینجانب قرار دادند.
- اساتید گرانقدر داور دکتر داریوش فروغی و دکتر هادی امیری که با دقت فراوان این پژوهش را مطالعه و داوری نموده‌اند.
- اساتید محترم گروه حسابداری دانشگاه اصفهان که همواره از دریای علم و معرفتشان بهره برده‌ام.
- دوستان عزیزم جناب آقای منوچهر میرزایی، محسن عابدینی، رسول صالحی، صابر صمدی که با راهنمایی‌های ارزنده خود سهم عمده‌ای در افزایش غنای پژوهش حاضر داشته‌اند.
- تمامی دوستان عزیزم که صمیمانه بنده را در انجام پژوهش حاضر یاری نموده‌اند.

از ایزد منان توفیق روزافزون برای تمامی این عزیزان و سروران آرزو دارم.

سید حسین احسانی امریی

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به :

مادر عزیز و فداکارم:

که نیمی از وجودش ، ایثار و گذشت کامل است

و نیمی دیگر عشق و محبت

پدر عزیز و بزرگوارم:

که دل دریائیش آموزگار چگونه زیستنم بود

همسر برادر و خواهر مهربانم:

که سلامت و موفقیتشان آرزوی همیشگی من است

چکیده

مدیران شرکت‌ها به منظور جلوگیری از هزینه عدم نقدینگی در کوتاه‌مدت و نیز حفظ منافع خود اقدام به نگهداری وجه نقد می‌نمایند. افزایش نقدینگی شرکت‌ها احتمال سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کم ارزش را افزایش می‌دهد که این موضوع به ایجاد تضاد منافع میان مدیران و مالکان منجر می‌گردد. در چنین شرایطی، محافظه‌کاری حسابداری به عنوان مکانیزمی جهت کاهش هزینه‌های نمایندگی میان مدیران و سهامداران مطرح می‌گردد. از این رو محافظه‌کاری حسابداری زیان ناشی از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کم ارزش را به موقع گزارش می‌کند که این امر مانع از سرمایه‌گذاری مدیر در چنین پروژه‌هایی می‌گردد. بدین ترتیب اعمال محافظه‌کاری حسابداری باعث استفاده کارآتر از وجه نقد و به عنوان جایگزینی برای نظارت خارجی و کاهش هزینه‌های نمایندگی مطرح می‌گردد. سوالی که در این تحقیق مطرح می‌گردد اینست که آیا ارزش یک ریال اضافی نگهداشت وجه نقد، در شرایط محافظه‌کاری حسابداری بر بازده سهام شرکت تأثیر مثبت دارد؟

به منظور پاسخگویی به این سوال، سه فرضیه تدوین شده است. جهت آزمون این فرضیه‌ها، نمونه‌ای از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ انتخاب گردید. همچنین در این پژوهش به منظور اندازه‌گیری محافظه‌کاری از معیار محافظه‌کاری گیولی و هاین (۲۰۰۰) و برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی و مدل داده‌های ترکیبی استفاده شد.

نتایج حاصل از برآورد مدل‌های پژوهش حاکی از آن است که بین تغییر در ارزش بازار سهام با تغییر در نگهداشت وجه نقد رابطه مستقیم وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با افزایش سطح نگهداشت وجه نقد در شرکت، بازده سهام افزایش می‌یابد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که تحت تأثیر حسابداری محافظه‌کارانه، رابطه بین بازده سهام و سطح نگهداشت وجه نقد شدیدتر و رابطه بین بازده سهام و سطح نگهداشت خالص وجه نقد ضعیف تر می‌شود.

واژگان کلیدی: محافظه‌کاری، تغییر در ارزش بازار سهام، هزینه‌های نمایندگی، نگهداشت وجه نقد، ارزش نگهداشت وجه نقد

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات پژوهش
۱-۱-۱	مقدمه..... ۱
۲-۱-۲	تعریف موضوع و بیان مسأله‌ی پژوهش..... ۲
۳-۱-۳	اهداف پژوهش..... ۴
۴-۱-۴	اهمیت پژوهش..... ۴
۵-۱-۵	کاربرد نتایج پژوهش..... ۵
۶-۱-۶	فرضیه‌های پژوهش..... ۵
۷-۱-۷	روش پژوهش..... ۶
۱-۷-۱-۱	جامعه آماری و نمونه آماری..... ۶
۲-۷-۱-۲	روش و طرح نمونه برداری..... ۶
۳-۷-۱-۳	حجم نمونه و روش محاسبه..... ۶
۴-۷-۱-۴	ابزار گردآوری داده‌ها..... ۶
۵-۷-۱-۵	ابزار تجزیه و تحلیل..... ۷
۸-۱-۸	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات کلیدی..... ۷
۹-۱-۹	خلاصه فصل..... ۸

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱-۲-۱	مقدمه..... ۹
۲-۲-۲	محافظه کاری..... ۱۰
۱-۲-۲-۱	تعاریف محافظه کاری..... ۱۱
۲-۲-۲-۲	تفاسیر محافظه کاری..... ۱۳
۱-۲-۲-۲-۱	تفسیر قراردادی..... ۱۴
۲-۲-۲-۲-۲	تفسیر دعاوی قضایی و حقوقی..... ۱۶
۳-۲-۲-۲-۳	تفسیر مالیاتی..... ۱۶
۴-۲-۲-۲-۴	تفسیر قوانین و مقررات حسابداری (هزینه‌های سیاسی)..... ۱۶

عنوان

صفحه

۱۸	۳-۲-۲- نقش اطلاعاتی محافظه کاری
۲۰	۳-۳- وجه نقد
۲۱	۱-۳-۲- انگیزه های نگهداشت وجه نقد
۲۱	۲-۳-۲- عوامل تعیین کننده مانده وجه نقد
۲۱	۱-۲-۳-۲- تئوری دادوستد (مبادله ای)
۲۲	۲-۲-۳-۲- تئوری سلسله مراتبی
۲۴	۳-۲-۳-۲- تئوری جریان نقد آزاد
۲۵	۴-۲-۳-۲- تئوری عدم تقارن اطلاعاتی
۲۷	۵-۲-۳-۲- تئوری نمایندگی
۳۰	۴-۲- محافظه کاری و ارزش نگهداشت وجه نقد
۳۱	۵-۲- پیشینه و تاریخچه پژوهش
۳۱	۱-۵-۲- مطالعات خارجی
۳۴	۲-۵-۲- مطالعات داخلی
۳۷	۶-۲- خلاصه فصل

فصل سوم: روش پژوهش

۳۸	۱-۳- مقدمه
۳۹	۲-۳- نوع پژوهش
۳۹	۳-۳- اهداف و فرضیه های پژوهش
۴۰	۴-۳- قلمرو پژوهش
۴۰	۱-۴-۳- قلمرو موضوعی پژوهش
۴۰	۲-۴-۳- قلمرو مکانی پژوهش
۴۰	۳-۴-۳- قلمرو زمانی پژوهش
۴۱	۵-۳- جامعه آماری
۴۱	۶-۳- روش نمونه گیری و نمونه آماری
۴۲	۷-۳- روش های جمع آوری اطلاعات و داده ها
۴۳	۸-۳- متغیرهای مورد بررسی

عنوان

صفحه

۴۴	۳-۸-۱- بازده سهام.....
۴۴	۳-۸-۲- تغییر در وجه نقد به اضافه اوراق بهادار قابل معامله در بازار.....
۴۵	۳-۸-۳- تغییر درخالص وجه نقد.....
۴۵	۳-۸-۴- محافظه کاری حسابداری.....
۴۷	۳-۸-۵- تغییر در سود قبل از مالیات.....
۴۷	۳-۸-۶- تغییر در دارائی های غیر نقدی.....
۴۷	۳-۸-۷- تغییر در هزینه بهره.....
۴۷	۳-۸-۸- تغییر در سود تقسیمی سهام.....
۴۷	۳-۸-۹- سود قبل از کسر مالیات در ابتدای سال مالی.....
۴۷	۳-۸-۱۰- وجه نقد به اضافه ی اوراق بهادار قابل معامله در ابتدای سال مالی.....
۴۷	۳-۸-۱۱- اهرم مالی.....
۴۸	۳-۹-۱- مدل های مورد استفاده جهت آزمون فرضیه ها.....
۴۸	۳-۹-۱-۱- مدل مورد استفاده جهت آزمون فرضیه اول.....
۴۸	۳-۹-۲- مدل مورد استفاده جهت آزمون فرضیه دوم.....
۴۹	۳-۹-۳- مدل مورد استفاده جهت آزمون فرضیه سوم.....
۵۰	۳-۱۰-۱- روش های آماری مورد استفاده.....
۵۰	۳-۱۰-۱-۱- تحلیل رگرسیون.....
۵۱	۳-۱۰-۱-۱-۱- روش حداقل مربعات معمولی (OLS).....
۵۱	۳-۱۰-۱-۱-۲- روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS).....
۵۲	۳-۱۰-۲- فروض کلاسیک مدل رگرسیون خطی.....
۵۳	۳-۱۰-۳- آزمون معنی دار بودن اثرات فردی (F لیمر).....
۵۳	۳-۱۰-۴- آزمون هاسمن.....
۵۴	۳-۱۰-۵- آزمون وایت.....
۵۴	۳-۱۰-۶- آزمون t.....
۵۵	۳-۱۰-۷- ضریب تعیین.....
۵۶	۳-۱۰-۸- آزمون F فیشر.....
۵۷	۳-۱۱- خلاصه فصل.....

عنوان

صفحه

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۵۸	۴-۱- مقدمه.....
۵۹	۴-۲- آمار توصیفی.....
۶۱	۴-۳- آزمون فرضیه‌های پژوهش.....
۶۱	۴-۳-۱- آزمون فرضیه اول.....
۶۴	۴-۳-۲- آزمون فرضیه دوم.....
۶۸	۴-۳-۳- آزمون فرضیه سوم.....
۷۲	۴-۴- خلاصه فصل.....

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۷۳	۵-۱- مقدمه.....
۷۴	۵-۲- خلاصه پژوهش.....
۷۵	۵-۳- تحلیل نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش.....
۷۵	۵-۳-۱- تحلیل نتایج آزمون فرضیه اول.....
۷۵	۵-۳-۲- تحلیل نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم.....
۷۶	۵-۳-۳- تحلیل نتایج آزمون فرضیه اصلی سوم.....
۷۷	۵-۴- محدودیت‌های پژوهش.....
۷۸	۵-۵- پیشنهادهای پژوهش.....
۷۸	۵-۵-۱- پیشنهادهایی بر مبنای یافته‌های پژوهش.....
۷۸	۵-۵-۲- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی.....
۷۹	۵-۶- خلاصه فصل.....

پیوست‌ها

۸۰	پیوست شماره ۱: لیست شرکت‌های نمونه.....
۸۱	پیوست شماره ۲: نتایج آزمون F لیمر مربوط به آزمون فرضیه اول.....

عنوان

صفحه

پیوست شماره ۳ : نتایج مربوط به آزمون فرضیه اول.....	۸۲
پیوست شماره ۴ : نتایج آزمون F لیمر مربوط به آزمون فرضیه دوم.....	۸۳
پیوست شماره ۵ : نتایج مربوط به آزمون فرضیه دوم.....	۸۴
پیوست شماره ۶ : نتایج آزمون F لیمر مربوط به آزمون فرضیه سوم.....	۸۵
پیوست شماره ۷ : نتایج مربوط به آزمون فرضیه سوم.....	۸۶
منابع و مآخذ.....	۸۷

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

مدیران به عنوان مسئول تهیه صورت‌های مالی با آگاهی کامل بر وضعیت مالی شرکت و با برخورداری از سطح آگاهی بیشتر نسبت به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، به طور بالقوه سعی دارند که تصویر واحد تجاری را مطلوب جلوه دهند. یکی از مهمترین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان مانده وجه نقد است. بدین صورت که مدیران تمایل دارند وجه نقد بیشتری نگهداری کنند که به بهای از دست رفتن منافع سهامداران تمام می‌شود؛ چرا که بازده کمتر وجه نقد نسبت به سایر دارایی‌ها برای شرکت ایجاد هزینه فرصت می‌کند. در چنین شرایطی برای کاستن از مشکلات ناشی از خوش بینی مدیران، اصول و رویه‌های حسابداری با هدف متعادل کردن خوش بینی مدیران، حمایت از حقوق ذینفعان و ارائه منصفانه صورت‌های مالی، مفهوم محافظه کاری را بکار می‌برند.

در این فصل از پژوهش، ابتدا مسأله‌ی اصلی پژوهش، اهمیت و ضرورت آن مورد بحث قرار می‌گیرد. سپس توضیحاتی راجع به اهداف و فرضیه‌ها پژوهش، کاربرد نتایج آن ارائه شده و در نهایت، این فصل با تعریف واژگان کلیدی به پایان خواهد رسید. در این فصل چارچوبی کلی از مسأله‌ی پژوهش ارائه شده است و در فصول بعدی چگونگی پاسخ دادن به این مسأله ارائه شده است.

۲-۱- تعریف موضوع و بیان مسأله‌ی پژوهش

وجوه نقد ابزاری که جهت انجام مبادلات اقتصادی در مؤسسات به کار می‌رود و موجودی نقد مؤسسه (صندوق)، ارز، چک و موجودی حساب‌های بانکی و تنخواه گردان‌ها را در بر می‌گیرد. وجوه نقد در میان اقلام دارایی‌های هر مؤسسه دارای اهمیت ویژه‌ای است بدین سبب به کمک آن خرید و فروش کالاها و دارایی‌ها، وصول مطالبات، پرداخت تعهدات و سایر مبادلات نقدی صورت می‌گیرد. مؤسسات با استفاده از روش‌های مدیریت وجوه نقد می‌کوشند هر گونه وجه نقد اضافی خود را در سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت به کار برند. این گونه اقلام شبه نقدینه خوانده می‌شود و دارای دو ویژگی اساسی و بسیار مهم تبدیل پذیری بسیار سریع به نقد و ریسک بسیار اندک هستند. (نقی نژاد، ۱۳۸۷)

سه انگیزه عمده برای نگهداری وجه نقد را می‌توان، انگیزه معاملاتی، انگیزه احتیاطی و انگیزه سفته‌بازی عنوان نمود. مطابق با انگیزه معاملاتی، شرکت‌هایی که با کاهش منابع داخلی مواجه می‌شوند می‌توانند آن را توسط فروش دارایی‌ها، انتشار سهام جدید، استقراض و یا قطع سود تقسیمی تأمین کنند. لیکن تمام این استراتژی‌ها مستلزم هزینه‌هایی است که دارای هر دو عنصر هزینه‌های ثابت و متغیر می‌باشند. در نتیجه شرکت‌هایی که انتظار مواجهه با هزینه‌های بالای معاملاتی را دارند، دارایی‌های نقدی زیادی نگهداری می‌کنند. بنابر انگیزه احتیاطی، شرکت‌ها به منظور انجام پرداخت‌ها در دوران سخت و کاهش احتمال بحران مالی اقدام به نگهداری وجه نقد می‌نمایند. بنا بر انگیزه سفته‌بازی، شرکت‌ها به منظور بهره‌برداری از فرصت‌های سرمایه‌گذاری غیرمنتظره‌ی آتی، در زمانی که تأمین مالی خارجی هزینه‌بر است، اقدام به نگهداری دارایی‌های نقدی می‌نمایند. نگهداشت وجه نقد دارای معایبی است که با افزایش میزان جریان نقدی آزاد شرکت‌ها تضاد نمایندگی میان مدیران و نمایندگان تشدید می‌شود. نگهداری وجه نقد بالا را می‌توان به بازده پایین این داراییها در مقابل داراییهای ثابت بیان نمود. برای مثال کیم و دیگران (۱۹۹۸)، مستند نمودند شرکت‌هایی که نسبتاً دارای بازده دارایی پایینی هستند، به صورت معناداری دارایی‌های نقدینه بیشتری نگهداری می‌کنند. (نقی نژاد، ۱۳۸۷)

نتایج مطالعات اخیر نشان می‌دهد که، یک ریال اضافی در نگهداشت وجه نقد، دارای بازده‌ای کمتر از یک ریال می‌باشد. این نتایج مطابق با فرضیه جریان وجه نقد آزاد جنسن^۲ می‌باشد. جنسن در این فرضیه نشان می‌دهد که، به طور متوسط، جریان وجه نقد آزاد بر اثربخشی تصمیمات سرمایه‌گذاری تاثیر منفی می‌گذارد.

1 -Kim. etal

2 -Jensen

(لوئیس و همکاران^۱، ۲۰۱۱) تضاد منافع بین سهامداران و مدیران، به خصوص زمانی که سازمان ها جریان نقد آزاد قابل توجهی دارند بیشتر است. مساله اینجاست که چگونه می توان مدیران را به جای سرمایه گذاری یا اسراف در مصرف جریان نقد آزاد مجبور به پرداخت سود سهام کرد. پرداخت به سهامداران از قدرت مدیران کاسته و از سوی دیگر ممکن است در صورت نیاز به تامین سرمایه توسط بازارهای سرمایه تحت کنترل و نظارت قرار گیرند، در حالیکه تامین مالی داخلی، مدیران را قادر می سازد از این نظارت شانه خالی نمایند. (جنسن و مککلینگ^۲، ۱۹۷۶) بر اساس این تئوری مدیران انگیزه دارند که وجه نقد را انباشت کنند تا منابع تحت کنترل خود را افزایش داده تا بتوانند در خصوص تصمیمات سرمایه گذاری شرکت از قدرت قضاوت و تشخیص بهره مند شوند به همین دلیل با وجه نقد شرکت فعالیت کرده تا از این طریق مجبور به ارائه اطلاعات مشروح به بازار سرمایه نشوند. هر چند مدیران ممکن است سرمایه گذاری هایی را انجام دهند که اثرات منفی بر ثروت سهامداران داشته باشد (سرمایه گذاری در پروژه هایی با NPV منفی). (فریرا^۳ و همکاران، ۲۰۰۴)

هزینه نمایندگی ناشی از قراردادهای مالک و مدیر ناشی از این واقعیت است که مدیران فرصت طلب وجه نقد زیادی را با هزینه سهامدارن نگهداری می کنند تا از این طریق از انعطاف پذیری عملیاتی در تعقیب اهداف خود برخوردار بوده و در پروژه هایی سرمایه گذاری کنند که کارا نباشند. در این صورت مدیریت ممکن است صرفاً وجه نقد بیشتری نگهداری نمایند تا از ریسک بگریزد ولی در حالت دیگر مدیریت ممکن است وجه نقد را به این منظور انباشته نماید تا از انعطاف پذیری بیشتری در تعقیب اهداف خود برخوردار باشد. در این حالت مانده وجه نقد یک جریان نقد آزاد به شمار می رود و به مدیریت اجازه می دهد تا در جاهایی سرمایه گذاری نماید که بازار سرمایه مایل به پذیرش آن نیست. در حالت سوم مدیریت ممکن است وجه نقدی به سهامداران پرداخت نکند و وجه نقد را در شرکت نگه دارد. به هر حال مدیریت باید راهی برای هزینه کردن وجه نقد نگهداری شده پیدا کند، لذا حتی هنگامی که پروژه های خوب وجود ندارد پروژه های ضعیف را انتخاب می نماید. (تقوی، ۱۳۸۸)

هولاسن و واتس^۴ (۲۰۰۱)، ادعا می کنند که محافظه کاری در حسابداری می تواند مشکلات نمایندگی را کاهش دهد. به طوریکه، محافظه کاری در حسابداری می تواند انگیزه هایی را برای تصمیمات سرمایه گذاری کارآمد آتی فراهم کند و همچنین نظارت بر تصمیمات سرمایه گذاری گذشته مدیران را تسهیل می کند، بنابراین، محافظه کاری می تواند ارزش تخریبی مربوط به افزایش نگهداشت وجه نقد را کاهش دهد.

1-Louise. etal

2-Jensen & Meckling

3- Ferreira

4-Holthausen & Watts

بال و شیواکومار^۱ (۲۰۰۵)، استدلال می کنند به دلیل محافظه کاری در حسابداری، مدیران تمایل دارند تا زیان های ناشی از پروژه های ضعیف را در مراحل اولیه تصدیشان شناسایی کنند. شناسایی زیان ها در مراحل اولیه موجب کاهش انگیزه های مدیران برای انجام پروژه هایی با NPV منفی می شود. مسلماً مدیران اجرایی رده بالا ای که دوره انتصاب کوتاهتری دارند، انگیزه ی آن ها توسعه حیطه قدرت خود می باشد، بنابراین انجام پروژه هایی با NPV منفی را زمانیکه زیان ها در مراحل اولیه شناسایی می شوند را کاهش می دهند.

بنابراین انتظار می رود که به احتمال زیاد گزارش سریعتر زیان ها در مورد پروژه های جدید، انگیزه مدیران برای استفاده از جریان های نقد آزاد در ایجاد سرمایه گذاری های جدید که می تواند ارزش شرکت را از بین ببرد، کاهش می دهد. مدیران ممکن است تلاش کنند تا زیان های پروژه های جدید را پنهان کنند. اما در شرایط یکسان، شرکت هایی که فرهنگ و سیاست گزارشگری مالی محافظه کارانه ای دارند در مقایسه با شرکت هایی که فرهنگ و سیاست محافظه کارانه کمتری دارند، احتمالاً زیان های مربوط به پروژ های جدید را به موقع گزارش می کنند. (لوئیس، ۲۰۱۱) بنابراین سوال این تحقیق به صورت زیر می باشد:

آیا ارزش یک ریال اضافی نگهداشت وجه نقد، در شرایط محافظه کاری حسابداری بر بازده سهام شرکت تأثیر مثبت دارد؟

۳-۱- اهداف پژوهش

۱- تعیین رابطه تغییر در ارزش بازار سهام با تغییر در نگهداشت وجه نقد، در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

۲- تعیین تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارتباط تغییر در ارزش بازار سهام و تغییر در نگهداشت وجه نقد، در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

۳- تعیین تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارتباط تغییر در ارزش بازار سهام و تغییر در نگهداشت خالص وجه نقد، در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

۴-۱- اهمیت پژوهش

با افزایش تضاد منافع میان مدیران و مالکان، آنها به راحتی می توانند منافع سرمایه گذاران را نادیده بگیرند و به سوی ارتقای سطوح تامین منافع خود حرکت کنند. یکی از اقلام ترازنامه ای که امکان کنترل آن از سوی مدیران و دیگر افراد در خدمت واحد تجاری وجود دارد، وجه نقد است. وجه نقد نگهداری شده در واحدهای تجاری

منافع زیادی را برای سرمایه گذاران به همراه دارد، چراکه مدیریت می تواند از این وجوه برای بازپرداخت بدهی ها و انجام سرمایه گذاری های پر بازده استفاده کند. با وجود تمامی منافع نگهداشت وجه نقد در واحد تجاری، امکان مدیریت این ارقام به سود مدیران و به ضرر سرمایه گذاران، بسیار زیاد است. همان گونه در دروس حسابرسی به آن اشاره شده، ریسک ذاتی وجه نقد و دارائی های نقدشونده بالا است. به همین دلیل نیاز بیشتری برای مدیریت و کنترل حجم این ارقام در واحد تجاری احساس می شود.

این تحقیق درصدد آن است که به آزمون تاثیر محافظه کاری بر ارزش نگهداشت وجه نقد بپردازد. یافته های این تحقیق می تواند علاوه بر بیان اهمیت نقش محافظه کاری در حوزه حسابداری مالی، به تاثیر آن بر تصمیمات داخلی مدیران اشاره کند و موجب شناخت بیشتر سهامداران نسبت به اهمیت و نقش مفهوم محافظه کاری و تاثیر آن بر ارزش بازار وجه نقد نگهداری شده شود.

۱-۵- کاربرد نتایج پژوهش

با توجه به اهمیت موضوع نگهداشت وجه نقد و عوامل مرتبط با آن، انتظار می رود که با استفاده از نتایج این پژوهش بتوان تاثیر پذیری ارزش بازار نگهداشت وجه نقد از اعمال محافظه کاری در حسابداری را مشخص نمود. پژوهشگران و تدوین کنندگان استاندارد های حسابداری می توانند با استفاده از نتایج این تحقیق در خصوص به کارگیری رویه های محافظه کارانه در استاندارد ها و تعیین ضرورت های افشا در صورت های مالی تصمیم گیری نمایند. مدیران واحدهای تجاری نیز می توانند با تعیین آثار محافظه کاری بر ارزش بازار نگهداشت وجه نقد، در جهت بهبود تصمیم گیری در مورد نگهداشت وجه نقد اقدامات لازم را انجام دهند.

۱-۶- فرضیه های پژوهش

این پژوهش مبتنی بر سه فرضیه به شرح ذیل می باشد:

- ۱- تغییر در ارزش بازار سهام با تغییر در نگهداشت وجه نقد ارتباط دارد.
- ۲- محافظه کاری حسابداری بر ارتباط تغییر در ارزش بازار سهام و تغییر در نگهداشت وجه نقد تاثیر می گذارد.
- ۳- محافظه کاری حسابداری بر ارتباط تغییر در ارزش بازار سهام و تغییر در نگهداشت خالص وجه نقد تاثیر می گذارد.

۱-۷- روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-علی است. در این پژوهش برای تعیین رابطه تغییر در ارزش بازار سهام با تغییر در نگهداشت وجه نقد، مدل وانگ و فولکندر (۲۰۰۶) مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین برای تعیین اثر محافظه کاری حسابداری بر این رابطه، شاخص محافظه کاری حسابداری با استفاده از مدل گیولی و هاین (۲۰۰۰) بکار گرفته شده، که از مدل رگرسیونی به روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است.

۱-۷-۱- جامعه آماری و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو زمانی پژوهش یک دوره پنج ساله از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ است.

۱-۷-۲- روش و طرح نمونه برداری

روش نمونه گیری در این مطالعه، روش حذف سیستماتیک است. شرکت هایی به عنوان نمونه انتخاب می شوند که واجد شرایط مندرج در بخش زیر باشند.

۱-۷-۳- حجم نمونه و روش محاسبه

در این پژوهش، حجم نمونه برابر تعداد شرکت های موجود در جامعه آماری است که از کلیه ویژگی ها و شرایط زیر برخوردار باشد:

۱. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد.

۲. به منظور همگن بودن اطلاعات، فعالیت آنها تولیدی باشد.

۳. معاملات سهام آنها طی دوره پژوهش بیش از سه ماه در بورس اوراق بهادار تهران متوقف نشده باشد.

۴. اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این تحقیق قابل دسترس باشد.

۱-۷-۴- ابزار گردآوری داده ها

برای جمع آوری مبانی نظری و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه ای استفاده شده است بدین منظور با مراجعه به کتابخانه، مقالات، سایت های علمی اطلاعات مورد نیاز جمع آوری شده است. روش گردآوری داده ها، اسناد کاوی می باشد. داده های مورد نیاز، از طریق بانک های اطلاعاتی و صورت های مالی حسابرسی شده شرکت

های مورد بررسی، اطلاعات و آمارهای ارائه شده توسط بورس اوراق بهادار و همچنین نرم افزار های موجود در این زمینه نظیر نرم افزار های تدبیر پرداز و ره آورد نوین جمع آوری خواهد شد.

۱-۷-۵- ابزار تجزیه و تحلیل

در این پژوهش از روش های کمی تجزیه و تحلیل آماری استفاده خواهد شد که شامل تجزیه و تحلیل رگرسیونی است. البته به منظور تعیین نوع داده های ترکیبی از آزمون های F لیمر و هاسمن استفاده شده است. برای آزمون فرضیه ها پژوهش از آماره های t (t-test)، F فیشر و ضریب تعیین (R^2) استفاده خواهد شد. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها و استخراج نتایج پژوهش، نرم افزار های Excel، Eviews به کار گرفته خواهد شد.

۱-۸- تعریف واژه ها و اصطلاحات کلیدی

محافظه کاری (Conservatism): یک مفهوم حسابداری است که منجر به کاهش سود انباشته گزارش شده از طریق شناخت دیرتر در آمد و شناخت سریعتر هزینه، ارزیابی پایین دارایی و ارزیابی بالای بدهی می شود (گیولی و هاین^۱، ۲۰۰۰:۳۰۵).

تغییر در ارزش بازار سهام (Change in Market Value): تغییر در ارزش بازار سهام که با استفاده از تغییر قیمت سهام طی دوره اندازه گیری می گردد. (لوئیس^۲ و همکاران، ۲۰۱۱:۱۶)

هزینه نمایندگی (Agency Costs): هزینه هایی که ناشی از تضاد منافع بین سرمایه گذاران با مدیران واحد تجاری می باشد. (نمازی، ۱۳۸۴:۶۲)

نگهداشت وجه نقد (Cash Holdings): برابر نسبت موجودی نقد شرکت به کل دارایی های آن تعریف می شود. (بتیس^۳ و همکاران، ۲۰۰۶:۱۹۹۳)

ارزش نگهداشت وجه نقد (Value of Cash Holdings): تأثیر تغییر در نگهداشت وجه نقد بر بازده سهام شرکت را نشان می دهد. (لوئیس و همکاران، ۲۰۱۱:۱۶)

¹- Givoly & Hayn

²-Louis

³-Bates.etal

۱-۹- خلاصه فصل

این فصل پس از ارائه مقدمه، با شرح و بیان مسأله پژوهش آغاز شده است که در این قسمت به بررسی تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارزش نگهداشت وجه نقد پرداخته شده است و سپس اهمیت و ارزش پژوهش بیان گردید. در ادامه هدف از انجام این پژوهش و کاربرد نتایج پژوهش بیان شده است و فرضیه‌های متناسب با اهداف این پژوهش ارائه شده است که شامل سه فرضیه می‌باشد. همچنین روش انجام پژوهش، ابزار جمع آوری اطلاعات مورد نیاز، جامعه آماری، شیوه نمونه گیری، روش‌های آماری مورد نیاز برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات به طور مختصر ذکر شد. در پایان این فصل واژه‌های عملیاتی مورد استفاده در متن پژوهش، تعریف شده است.

در فصل دوم ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش تشریح می‌گردد. در ادامه و در فصل سوم به روش پژوهش پرداخته می‌شود. در فصل چهارم اطلاعات جمع آوری شده تجزیه و تحلیل می‌شود. در فصل پنجم که فصل پایانی این رساله است، نتایج، پیشنهادها و محدودیت‌های پژوهش حاضر بیان می‌شود.